C/2025/3988

2025.8.20.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. július 8.)

Lettország gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

(C/2025/3988)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az (EK) 1466/97 tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

Általános szempontok

(1) A 2024. április 30-án hatályba lépett (EU) 2024/1263 rendelet rögzíti, hogy a gazdasági kormányzási keret célkitűzése a rendezett és fenntartható államháztartás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a reziliencia reformok és beruházások révén történő előmozdítása, továbbá a túlzott költségvetési hiányok kialakulásának megelőzése. A rendelet értelmében a Tanács és a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott célkitűzésekkel és követelményekkel összhangban többoldalú felügyeletet végez az európai szemeszter keretében. Az európai szemeszter mindenekelőtt az országspecifikus ajánlások megfogalmazását és végrehajtásának felügyeletét foglalja magában. A rendelet továbbá előmozdítja a költségvetési politikával kapcsolatos nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabb és következetesebb végrehajtást irányoz elő. Minden tagállamnak be kell nyújtania a Tanács és a Bizottság számára egy nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet, amely a nemzeti jogalkotási ciklus hosszától függően egy négy- vagy ötéves időszak költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza. Az e tervekben foglalt nettó kiadási [2] pályának meg kell felelnie a rendelet követelményeinek, többek között arra vonatkozóan, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát a rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(2) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]), amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: RRF), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az RRF reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az RRF elősegíti a gazdasági és társadalmi helyreállítást, egyúttal fenntartható reformokat és beruházásokat mozdít elő, mindenekelőtt a zöld és a digitális átállás ösztönzése, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tétele terén. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének további végrehajtását.

(3) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segít megteremteni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, ugyanakkor hozzájárul a megújuló energiaforrások elterjedéséhez, valamint az energiatárolási kapacitások és az energiahatékonyság növeléséhez. Lettország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(4) Lettország 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az említett rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság – az V. mellékletben foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([5]), amelyet 2023. december 8-án módosított a 18. cikk (2) bekezdése alapján a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([6]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – a 24. cikk (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Lettország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A teljesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha az egyes reformok vagy beruházások korábbi mérföldköveinek és céljainak elérése terén nem történt visszalépés.

(5) A Tanács 2025. január 21-én a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogadott el, amelyben jóváhagyta Lettország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét ([7]). Az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkével és 36. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban benyújtott terv a 2025–2028-as időszakra vonatkozik, és négy évre elosztott költségvetési kiigazítást mutat be.

(6) 2024. november 26-án a Bizottság elfogadta a Lettország 2025. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt. A Bizottság ugyanezen a napon az (EU) 1176/2011 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([8]) alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2025. évi jelentést, amelyben Lettországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2025. május 13-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([9]), 2025. március 10-én pedig az együttes foglalkoztatási jelentést.

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 13.) Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10157/2021).

([6]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. július 13-án végrehajtási határozat módosításáról (ST 15569/2023).

([7]) A Tanács ajánlása (2025. január 21.) Lettország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C, C/2025/652, 2025.2.10., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

([8]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

([9]) A Tanács ajánlása (2025. május 13.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2025/2782, 2025.5.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) A Bizottság 2025. január 29-én közzétette a versenyképességi iránytűt, azaz az EU globális versenyképességének fellendítését célzó, a következő öt évre szóló stratégiai keretet. A versenyképességi iránytű meghatározza a fenntartható gazdasági növekedés három transzformatív tényezőjét: i. innováció; ii. dekarbonizáció és versenyképesség; és iii. biztonság. Az innovációs szakadék megszüntetése érdekében az EU az ipari innováció ösztönzésére, az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatására – például az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához hasonló kezdeményezések révén –, valamint a mesterséges intelligenciához és a kvantumszámításhoz hasonló fejlett technológiák alkalmazásának előmozdítására törekszik. A zöldebb gazdaság érdekében a Bizottság felvázolta a megfizethető energiára vonatkozó átfogó cselekvési tervet és a tisztaipar-megállapodást, amelyek biztosítják, hogy a tiszta energiára való átállás költséghatékony és a versenyképességet elősegítő maradjon, különösen az energiaigényes ágazatokban, és ösztönözze a növekedést. A túlzott függőségek csökkentése és a biztonság növelése érdekében az Unió eltökélt szándéka, hogy megerősítse a globális kereskedelmi partnerségeket, diverzifikálja az ellátási láncokat, és biztosítsa a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és a tiszta energiaforrásokhoz való hozzáférést. E prioritások megvalósítását olyan horizontális támogató eszközök segítik, mint például a szabályozás egyszerűsítése, az egységes piac elmélyítése, a versenyképesség finanszírozása, a megtakarítási és beruházási unió, a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítása, valamint az uniós szakpolitikák jobb összehangolása. A versenyképességi iránytű igazodik az európai szemeszterhez, biztosítva, hogy a tagállamok gazdaságpolitikája összhangban álljon a Bizottság stratégiai céljaival, így egységes megközelítésbe helyezve a gazdasági kormányzást, amely Unió-szerte előmozdítja a fenntartható növekedést, az innovációt és a rezilienciát.

(8) 2025-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az RRF végrehajtásával párhuzamosan valósul meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. Ezek az országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkével összhangban módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének tekintetében is.

(9) A 2019–2024-es országspecifikus ajánlásokban azonosított releváns kihívásokat is figyelembe véve a 2025. évi országspecifikus ajánlások azokkal a legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásokkal foglalkoznak, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt intézkedések nem kezelnek kielégítően.

(10) A Bizottság 2025. június 4-én közzétette a Lettországra vonatkozó 2025. évi országjelentést. Ebben értékelte a releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Lettország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Lettország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján a Bizottság az országjelentésben azonosította a Lettország előtt álló legsürgetőbb kihívásokat. Emellett a jelentésben a Bizottság értékelte, hogy Lettország milyen eredményeket ért el a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztődés csökkentésére vonatkozó, 2030-ra teljesítendő kiemelt uniós célok elérése, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés értékelése

(11) A Tanács 2025. január 21-én Lettország esetében a nettó kiadások maximális növekedési rátáira vonatkozóan a következő ajánlást tette: 2025-ben 5,9 %, 2026-ban 3,6 %, 2027-ben 3,4 %, 2028-ban pedig 3,3 %, ami a 2023-as referenciaévhez viszonyítva a következő kumulatív maximális növekedési rátáknak felel meg: 2025-ben 15,5 %, 2026-ban 19,7 %, 2027-ben 23,8 %, 2028-ban pedig 27,9 %. Lettország 2025. április 29-én benyújtotta az elért eredményekről szóló éves jelentését ([10]), amelyben beszámolt a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáinak betartásáról, valamint az európai szemeszter keretében tett országspecifikus ajánlásokban azonosított fő kihívások kezelését célzó reformok és beruházások végrehajtásáról. Lettországnak az elért eredményekről szóló éves jelentésébe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról – az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban – készített féléves jelentések is beépültek.

(12) Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és annak következményei egzisztenciális kihívást jelentenek az Európai Unió számára. A védelmi kiadások gyors és jelentős növelésére irányuló uniós erőfeszítések támogatása érdekében a Bizottság a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésének összehangolt aktiválását ajánlotta, és ezt a javaslatot az Európai Tanács a 2025. március 6-i ülésén üdvözölte. Lettország 2025. április 28-i kérése nyomán a Tanács a Bizottság ajánlása alapján a 2025. július 8-án ajánlást fogadott el, amelyben engedélyezte Lettország számára, hogy eltérjen a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáitól, és túllépje azokat ([11]).

([10]) Az elért eredményekről szóló 2025. évi jelentések a következő internetcímen érhetők el: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([11]) A Tanács ajánlása (2025. július 8.) a nettó kiadásoknak a Tanács által az (EU) 2024/1263 rendelet alapján meghatározott maximális növekedési rátájától való eltérés Lettország számára történő engedélyezéséről (A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása) (HL C, C/2025/3970, 2025.8.20., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok ([12]) alapján Lettország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2023. évi 2,4 %-ról 2024-ben 1,8 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2023. év végi 44,6 %-ról 2024 végére 46,8 %-ra nőtt. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2024 vonatkozásában a nettó kiadások 4,5 %-os növekedésének felelnek meg. Az elért eredményekről szóló 2025. évi éves jelentésben Lettország a nettó kiadások 2024. évi növekedését 3,9 %-ra becsüli. A Bizottság becslése szerint a nettó kiadások növekedése meghaladta az elért eredményekről szóló éves jelentésben foglaltat. A Bizottság számításai és a nemzeti hatóságok becslései közötti különbség a 2024. évi diszkrecionális bevételi intézkedések eltérő értékelésének tudható be ([13]). A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal ([14]) 2024-ben semleges volt. A Bizottság 2025. június 4-én az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést ([15]) fogadott el. A jelentés megvizsgálta Lettország költségvetési helyzetét, mivel a 2025-re tervezett államháztartási hiánya meghaladja a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés arra a következtetésre jutott, hogy az összes releváns tényezőt megfelelően figyelembe véve a hiánykritérium teljesítettnek minősül. Ezen értékelés fényében, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság EUMSZ 126. cikkének (4) bekezdése szerinti véleményének mérlegelését követően a Bizottság júniusban nem szándékozik a túlzotthiány-eljárás megindítását javasolni.

(14) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint a Lettország költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2025-ben 1,2 %-os, 2026-ban pedig 2,1 %-os reál-GDP-növekedéssel számol, míg a HICP-infláció 2025-ben várhatóan 2,5 %, 2026-ban pedig 2,2 % lesz. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2025-ben 0,5 %-kal, 2026-ban pedig 2,0 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2025-ben 3,0 %, 2026-ban pedig 1,7 % lesz.

(15) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 3,1 %-ára, míg a GDP-arányos államadósság 2025 végére 49,0 %-ra nő. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2025-ben 5,7 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 3,1 %-ának megfelelő államháztartási hiánnyal számol. A hiány 2025. évi várható növekedését bevételi és kiadási tényezők okozzák. A jövedelemadóból származó bevételeknek a személyi jövedelemadó rendszerében végrehajtott reform hatására bekövetkező csökkenése, valamint a tulajdonosi jövedelem csökkenése, amely elsődlegesen az energia- és az erdőalapú ágazatban tevékenységet folytató állami tulajdonú vállalkozások által realizált nyereség az alacsonyabb energiaárak miatt bekövetkező normalizálódásának tudható be, várhatóan negatív hatást gyakorol majd a bevételekre. Kiadási oldalon a munkavállalói jövedelem, a kamatfizetések és a szociális transzferek emelkedése tekinthető a hiány növekedését okozó fő tényezőnek. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2025 vonatkozásában a nettó kiadások 5,7 %-os növekedésének felelnek meg. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2025-ben expanzív lesz, a GDP 1,1 %-ának megfelelő mértékben. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 48,6 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2025-ös növekedése főként az SFA-tételeket és az előre jelzett elsődleges hiányt tükrözi.

(16) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott államháztartási kiadások nagysága 2025-ben a GDP 1,8 %-a lesz, szemben a 2024. évi 0,9 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Lettország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.

(17) Lettország védelmi célú államháztartási kiadásai 2021-ben a GDP 2,5 %-át, 2022-ben a GDP 2,4 %-át, 2023-ban pedig a GDP 3,1 %-át tették ki ([16]). A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a védelmi kiadások 2024-ben várhatóan a GDP 3,0 %-át, 2025-ben pedig a GDP 3,3 %-át teszik ki. Ez 2021-hez képest GDP-arányosan 0,8 százalékpontos növekedésnek felel meg. Lettország becslése szerint a védelmi kiadások 2024-ben a GDP 3,0 %-át,

([12]) Eurostat – Euromutatók, 2025.4.22.

([13]) A Bizottság bizonyos bevételi intézkedéseket – például az állami tulajdonú részvénytársaságok kiegészítő osztalékfizetéseit, valamint a másodlagos adóbevételi hatásokat – nem tekint diszkrecionális bevételi intézkedésnek. A másodlagos bevételi hatás nem diszkrecionális bevételi intézkedés, ugyanakkor a makrogazdasági hatások révén megjelenik a Bizottság előrejelzésében. Az állami tulajdonú részvénytársaságok kiegészítő osztalékfizetései szintén megjelennek a Bizottság előrejelzésében, de nem minősülnek diszkrecionális bevételi intézkedésnek, mivel nem járnak a „rendes” osztalékpolitika módosításával, pl. az osztalékfizetési arány megváltoztatásával.

([14]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető, de az elsődleges kiadások tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

([15]) A Bizottság jelentése – Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentés, 2025. június 4., COM(2025) 615 final.

([16]) Eurostat, government expenditure by classification of functions of government (COFOG) (Kormányzati kiadások a kormányzati funkciók osztályozása (COFOG) szerint). A COFOG és a NATO fogalommeghatározásai közötti módszertani különbségek miatt a COFOG meghatározásán alapuló kiadások eltérhetnek a NATO meghatározásán alapuló kiadásoktól.

2025-ben pedig a GDP 3,3 %-át teszik ki. A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása által érintett időszak (2025–2028) lehetővé teszi Lettország számára, hogy felülvizsgálja a kormányzati kiadások prioritási sorrendjét vagy növelje az államháztartási bevételeket annak érdekében, hogy a védelmi kiadások tartós megemelése középtávon ne veszélyeztesse a költségvetési fenntarthatóságot.

(18) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint Lettországban a nettó kiadások 2025-ben várhatóan 5,7 %-kal, 2024-ben és 2025-ben pedig összesen 10,4 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése alapján Lettország nettó kiadásainak növekedése 2025-ben várhatóan az ajánlott maximális növekedési ráta alatt marad éves szinten, valamint 2024-et és 2025-öt együtt vizsgálva egyaránt.

(19) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint az államháztartási hiány 2026-ban várhatóan a GDP 3,0 %-ára csökken, míg a GDP-arányos államadósság 2026 végére 49,5 %-ra nő. Az elért eredményekről szóló éves jelentésben foglaltak szerint 2026 után az államháztartási hiány várhatóan emelkedni fog, 2027-re elérve a GDP 3,2 %-át, majd 2029-ben a GDP 2,3 %-ra esik vissza. Másrészről az előrejelzések szerint 2026 után a GDP-arányos államadósság 2027-re a GDP 52,8 %-ára nő, 2029-ben pedig fokozatosan a GDP 51,3 %-ára csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2026-ban változatlan, a GDP 3,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2026-ban 4,4 %-kal nőnek. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2026-ban várhatóan expanzív lesz, a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben. A GDP-arányos államadósság a Bizottság előrejelzése szerint 2026 végére 49,3 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2026-ös növekedése főként az előre jelzett elsődleges hiányt tükrözi.

A legjelentősebb szakpolitikai kihívások

(20) Lettország adóbevétele továbbra is elmarad az uniós átlagtól: 2023-ban a GDP 32,9 %-át tette ki, szemben a 39,0 %-os uniós átlaggal. Lettország fő bevételi forrásait a munkát terhelő adók és a fogyasztási adók képezik, míg a tőkeadók – beleértve a társasági adót, a tőkejövedelem-adót és az ingatlanadót – a többi tagállamhoz képest a teljes adóbevétel és a GDP viszonylag alacsony részét teszik ki. Bár ez a relatív adóbevétel-kiesés önmagában nem feltétlenül jelent problémát, az államháztartásra többek között az alábbiak miatt nehezedő növekvő középtávú nyomás fényében relevánssá válik az új strukturális finanszírozási források kérdése: i. a kormánynak a belső és külső biztonság jelentős megerősítésére irányuló kötelezettségvállalásai; ii. a közszolgáltatások – különösen az egészségügyi ellátás és a szociális ellátás – javításához kapcsolódó jelentős finanszírozási igények; és iii. az EU által társfinanszírozott nagyszabású infrastrukturális projektek (pl. Rail Baltica) végrehajtása.

(21) Bár a 2025 januárjában hatályba lépett adóreform foglalkozott a tőke megadóztatásával kapcsolatos egyes szempontokkal, a tőkeadó-bevételre gyakorolt becsült költségvetési hatása meglehetősen csekély – 2025-ben és 2026-ban a GDP kevesebb mint 0,1 %-át tette ki. Eközben bár a kormány elkötelezte magát amellett, hogy az ingatlanadó tekintetében 2026-tól új telek- és ingatlanértékre tér át, a költségvetési mozgástér terén korlátozott nyereségre törekszik, és főként az ingatlanadó-bevételeknek a múltbeli átlaghoz közeli értéken való stabilizálását tervezi.

(22) A vállalattulajdonosok és -vezetők körében végzett felmérések szerint az árnyékgazdaság mérete 2023-ban 3,6 százalékponttal alacsonyabb volt, mint 2022-ben, ami 2019 óta első alkalommal jelentett csökkenést. Az árnyékgazdaság 2024-ben tovább csökkent, és elérte a GDP 21,4 %-át, ami 2023-hoz képest 1,5 százalékponttal alacsonyabb értéket jelent. Bár az árnyékgazdaság méretének mérésére különböző módszerek léteznek, és nehéz megállapítani a közvetlen ok-okozati összefüggést, úgy tűnik, az, hogy a kormány tartósan a gazdasági tevékenység formalizálását célzó szakpolitikai intézkedések végrehajtására összpontosít, csökkentette a vállalatok árnyékgazdasággal szembeni toleranciáját és abban való részvételi hajlandóságát. Ugyanakkor az informális gazdaság visszaszorítása terén megfigyelhető kedvező fejlemények további erőfeszítéseket tesznek indokolttá a jelenlegi cselekvési tervek végrehajtása érdekében.

(23) Bár az éves kiadási felülvizsgálat célja a közkiadások hatékonyabbá tétele volt, a jelenlegi gyakorlat szerint a legtöbb megtakarítást (évente a GDP mintegy 0,3 %-át) vissza kell téríteni a felülvizsgálati folyamatban részt vevő ágazati minisztériumoknak. Ehelyett érdemes lenne fontolóra venni az ebből eredő finanszírozás korlátozott számú kiemelt területre – például a védelem, az egészségügy és a szociális védelem területére – való átirányítását.

(24) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan segítenek hathatósan kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. A REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv e szoros időkereten belüli eredményes végrehajtása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a zöld és a digitális átállás nyomán – a társadalmi méltányosság biztosítása mellett – javuljon Lettország hosszú távú versenyképessége. A NextGenerationEU – A 2026-ig tartó út című, 2025. június 4-én elfogadott bizottsági közlemény egyértelművé teszi az eszköz lezárására alkalmazandó ütemtervet, és annak érdekében, hogy 2026. augusztus 31-ig a lehető legtöbbet ki lehessen hozni a végrehajtásból, iránymutatást nyújt a tagállamoknak többek között arra vonatkozóan, hogy miként egyszerűsíthetik tovább helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, meghatározza, hogy milyen főbb lehetőségeket mérlegelhetnek azok felülvizsgálatakor, és hangsúlyozza, hogy az utolsó kifizetési kérelmek 2026-ban történő benyújtása előtt gondos közös tervezésre van szükség. Lettország már eredményeket ért el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő reformok és beruházások végrehajtása terén. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése érdekében alapvető fontosságú, hogy Lettország a releváns kihívások kezelése révén felgyorsítsa a reformok és a beruházások végrehajtását. Közigazgatási kapacitásának megerősítése és a végrehajtási stratégiák javítása előnyös lehet Lettország számára a késedelmek és az adminisztratív akadályok csökkentése szempontjából. Az uniós finanszírozású építési projektek esetében az építőipari ágazat az egymással versengő igények, a szabályozási terhek és külső tényezők által okozott szűkös kapacitása miatt fennáll a késedelmes teljesítés kockázata. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(25) Lettországban felgyorsult a kohéziós politikai programok, azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA), az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) és a Kohéziós Alapból (KA) nyújtott támogatásokból finanszírozott programok végrehajtása. Továbbra is törekedni kell a programok gyors végrehajtására, ugyanakkor ügyelni kell a gyakorlati hatásuk maximalizálására is. Lettország a kohéziós politikai programjai keretében már jelenleg is tesz lépéseket a versenyképesség javítása és a növekedés fellendítése – és ezzel egyidejűleg a társadalmi kohézió fokozása – érdekében. Ugyanakkor továbbra is kihívásokkal néz szembe, többek között a gazdasági és társadalmi rezilienciával – a szegénység és a társadalmi kirekesztettség kezelését is beleértve –, a szociális lakhatással, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációjával, valamint az oktatási kínálattal, az energetikai átállással és a regionális versenyképességgel kapcsolatban, különösen a keleti határ menti régiókban. Az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban Lettországnak a kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat. A Bizottság 2025. április 1-jén elfogadott javaslata ([17]) értelmében 2025. március 31. utánra tolódott az a határidő, amelyen belül az egyes programok tekintetében esedékes félidős felülvizsgálat eredményeinek értékelését be kell nyújtani. A javaslat emellett rugalmassági mechanizmusokat biztosít a programok végrehajtásának felgyorsításához, továbbá ösztönzőket ad a tagállamoknak ahhoz, hogy kohéziós politikai forrásokat különítsenek el öt, uniós szinten kiemelt stratégiai területre – nevezetesen a stratégiai technológiai versenyképességre, a védelemre, a lakhatásra, a vízgazdálkodás rezilienciájára és az energetikai átállásra –, valamint a kiemelt ágazatokban a készségekbe történő beruházásokra, továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő személyekre összpontosítva az ESZA+ programokban.

(26) A Stratégiai Technológiák Európai Platformja (STEP) lehetőséget kínál az egyik legfontosabb uniós stratégiai prioritásba történő beruházásra, és ezáltal az EU versenyképességének fokozására. A STEP végrehajtása 11 meglévő uniós alap keretében valósul meg. A tagállamok az InvestEU programhoz is hozzájárulhatnak a kiemelt területeken megvalósuló beruházások támogatása céljából. Lettország optimális módon élhetne az ezen kezdeményezések nyújtotta lehetőségekkel a kritikus technológiák – többek között a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – fejlesztésének vagy gyártásának támogatására.

(27) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Lettországnak ténylegesen kezelnie kell a fennmaradó kihívásokat az üzleti környezet, a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés, a kutatás és innováció, a megújuló energia, az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés, az erőforrás-gazdálkodás, a munkaerő- és készséghiány, a szociális védelem, az egészségügy és a lakhatás terén.

(28) A versenyképességi iránytűben meghatározottak szerint valamennyi uniós, nemzeti és helyi intézménynek komoly erőfeszítéseket kell tennie a szabályok egyszerűsítése és az adminisztratív eljárások felgyorsítása érdekében. A Bizottság ambiciózus célokat tűzött ki e tekintetben: ezek szerint legalább 25 %-kal – a kkv-k esetében pedig legalább 35 %-kal – kell csökkenteni az adminisztratív terheket. A Bizottság továbbá új eszközöket hozott létre e célok elérése érdekében, ideértve a meglévő uniós jogszabályok szisztematikus stressztesztjét és az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd javítását. E törekvés jegyében Lettországnak is lépéseket kell tennie. A vállalkozások 47 %-a úgy

([17]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM (2025) 123 final.

véli, hogy az adminisztratív eljárások összetettsége problémát jelent lettországi üzleti tevékenységük szempontjából ([18]). Lettország szabályozási kerete – például a túlságosan bonyolult engedélyezési rendszer révén – akadályozza a beruházásokat. Ezek a kérdések különösen nagy terhet jelentenek az olyan ágazatokban, mint például az ingatlanfejlesztés, ami rávilágít arra, hogy az üzleti környezet javítása érdekében reformokra van szükség. Az adminisztratív eljárások egyszerűsítése és észszerűsítése elengedhetetlen az EU által támogatott szélesebb körű kezdeményezésekkel összhangban a gazdasági növekedés ösztönzéséhez és a versenyképesség fokozásához. Emellett növelheti a tényeken alapuló kormányzati döntésekbe vetett közbizalmat, hozzájárulhat az árnyékgazdaság csökkentéséhez, és ezáltal előmozdíthatja a fenntartható gazdasági fejlődést.

(29) A lett vállalkozások ritkábban használnak fel hagyományos külső finanszírozási forrásokat, például bankhiteleket és tőkepiaci forrásokat, mint a más uniós országok többségében működő vállalkozások. A piaci hitelkamatlábak magasak, a biztosítéki követelmények pedig szigorúak, különösen a vállalati szektorban, a kis- és középvállalkozások körében is. Ez aláássa a vállalkozások növekedési képességét, és veszélyezteti a stratégiai fontosságú területeken – például a zöld átállás, az innovációk kereskedelmi hasznosítása és a regionális fejlesztési projektek terén – történő beruházási lehetőségeket. Különös figyelmet érdemel Lettország keleti határrégiója, amelynek fokozott beruházásokat kell eszközölnie társadalmi és gazdasági rezilienciájának megerősítésére. A bankszektoron belüli verseny ösztönzése, valamint a stratégiai fontosságú területeken történő beruházások megkönnyítése érdekében az állami hitelezési és garanciarendszerek előmozdítása javíthatja a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférést.

(30) A kutatásba és innovációba való lettországi magánberuházások a GDP százalékában kifejezve a legalacsonyabbak között vannak az EU-ban. A lettországi vállalkozások kevesebb kutatót foglalkoztatnak, mint a hasonló országokban működő társaik. A kutatási tevékenységek hasznosítása, valamint a magánvállalkozások és a tudományos élet közötti együttműködés korlátozott. A lett kormány már megtett néhány fontos lépést az akadémiai rendszer reformja érdekében. Számos tudományos álláshely esetében például lazítottak a lett nyelv ismeretére vonatkozó követelményen, ami több lehetőséget biztosít a lett egyetemek számára a tehetséges külföldiek vonzására. Lettországban jelenleg folyamatban van a kutatási és innovációs rendszer reformja a tehetségek kinevelésének és megtartásának javítása érdekében, többek között a doktoranduszok fizetésének növelése révén. E reformok sikeres végrehajtása, valamint a tudományos kutatások finanszírozásának bővítése növelheti a jól képzett kutatóknak a vállalkozások rendelkezésére álló kínálatát. Emellett Lettországnak ösztönöznie kell a vállalkozások és a tudományos élet közötti együttműködést, valamint fontolóra vehetne a vállalkozásokat célzó közvetlen K +F-ösztönzőket, így például az innovatív megoldásokra irányuló közbeszerzést.

(31) Lettországban 2024-ben a villamos energia 74 %-át megújuló energiaforrásokból állították elő, a vízenergia pedig a teljes mennyiség 51 %-át tette ki. A nap- és szélenergia-termelés 8 %-os, illetve 4 %-os részaránya azonban még mindig jelentősen alacsonyabb volt, mint Litvániában és Észtországban, és elmaradt az uniós átlagtól is. A szél- és napenergia hasznosítása és az e forrásokból származó termelés növelése révén lehetőség van az ország megújulóenergia-szerkezetének további diverzifikálására. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében tervezett néhány korlátozott intézkedés ellenére további erőfeszítésekre van szükség az új nap- és szélenergia-projektek engedélyezési eljárásainak felgyorsítása és észszerűsítése érdekében. Lettországnak emellett további lépéseket kell tennie a keresletoldali rugalmasság előmozdítására (például a végső fogyasztók tulajdonában lévő energiatárolás ösztönzése és az elosztott energiaforrásokban, valamint a kiegyenlítő és rugalmassági szolgáltatásokban való részvétel révén). Egyértelműen meghatározhatná továbbá az egyes energiapiaci résztvevők (például a kisfogyasztói keresletet aggregáló szereplők) szerepét. Ettől függetlenül a megújulóenergia-termelő létesítmények hálózati csatlakozási engedélye iránti kérelmek jelentősen meghaladják a villamosenergia-hálózat rendelkezésre álló kapacitását, ezért 2023 júliusa óta leállt az új engedélyek kiadása. A 2025-ben bekövetkezett kedvező jogalkotási fejlemények ellenére további szabályozási intézkedésekre van szükség a hálózati csatlakozási sorok kezelésének javítása érdekében.

(32) Az építőipari és a közlekedési ágazat energetikai és éghajlati szempontból egyaránt kulcsfontosságú. Bár jelenleg jelentős energiahatékonysági programok vannak folyamatban vagy tervben, azok továbbra is túlzott mértékben támaszkodnak a közfinanszírozásra, és főként az uniós finanszírozásra. Lettország számára előnyös lehet, ha az alábbiak révén felgyorsítja a meglehetősen régi épületállományának felújítását: i. további magánfinanszírozás bevonása; ii. a pénzügyi eszközök és kockázatmentesítési lehetőségek előnyben részesítése a vissza nem térítendő támogatáson alapuló energiahatékonysági programokkal szemben; valamint iii. az energiahatékonysági beruházások kulcsfontosságú piacélénkítő szereplőjeként az energiaszolgáltatási ágazat fejlesztésének támogatása. A közlekedési ágazatban, amely továbbra is nagymértékben támaszkodik az olajtermékekre, a további villamosításban és az általános dekarbonizációban rejlő lehetőség is jelentős. Néhány már bevezetett vagy előkészítés alatt álló pozitív intézkedés ellenére Lettország többet is tehetne az elektromos járművek elterjedésének, valamint a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagok előállításának és elterjedésének előmozdítása érdekében mind a tömegközlekedésben, mind a magánközlekedésben. Ezzel párhuzamosan az elektromos töltőhálózat bővítésére irányuló további beruházások is előnyösek lennének. Emellett az építőiparon és a közlekedési ágazaton kívül – tekintettel a megújuló energiaforrásoknak a nemzeti villamosenergia-szerkezeten belüli magas és egyre növekvő arányára – a további villamosítás előmozdítása hatékony stratégia lehet az általános szén-dioxid-intenzitás csökkentésére és az energiabiztonság javítására.

([18]) „Businesses" attitudes towards corruption in the EU' („A vállalkozások korrupcióhoz való hozzáállása az EU-ban"), Eurobarométer gyorsjelentés (2024. április).

(33) A körforgásos gazdasággal kapcsolatos uniós célok eléréséhez Lettországnak fel kell gyorsítania az előrehaladást a körforgásos gazdaság megvalósítása felé. Az ország fenntartható gazdasági növekedésre vonatkozó mutatói elmaradnak az uniós átlagtól, anyaglábnyoma pedig továbbra is növekszik. Bár Lettország javított hulladékgazdálkodási rendszerén, a települési hulladék közel felét még mindig hulladéklerakókban tárolja, és fennáll a veszélye annak, hogy nem éri el a települési hulladék újrafeldolgozására vonatkozó 2025-ös célértéket.

(34) A munkaerő- és készséghiány továbbra is visszaveti a gazdasági növekedést, és lassítja az innovatív, digitális és zöld gazdaságra való átállást. A népesség elöregedése a munkaerő-állomány csökkenéséhez vezet, és az olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint az építőipar, a feldolgozóipar, a szigetelés, az erdőgazdálkodás és az egészségügy, magas a betöltetlen álláshelyek aránya. A hosszú távú előrejelzések azt mutatják, hogy az elkövetkező évtizedekben ezek a hiányok még erőteljesebben fognak növekedni. A jobb munkakörülmények segíthetnek a szakképzett munkavállalók vonzásában és megtartásában, többek között az olyan ágazatokban is, mint az egészségügy vagy a szociális ellátás. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) területén végzettek alacsony aránya, és az említett területeken tapasztalható kutatóhiány a lett kutatási és innovációs kapacitás megerősítésének egyik fő akadályát jelenti, különösen a magánszektorban. Lettországban folyamatban van egy fenntartható felnőttoktatási keret kidolgozása; azonban a felnőttek tanulásban való részvétele, valamint a munkanélkülieknek és a munkanélküliség kockázatának kitett személyeknek a munkakeresést vagy a munkában maradást segítő szakpolitikai intézkedésekbe való bevonása nem éri el az uniós átlagot. A digitális kompetencia viszonylag alacsony és egyre csökkenő szintje szintén jelentős kockázatot jelent a termelékenységre nézve. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat felszabadítása érdekében célzottabb továbbképzési és átképzési intézkedéseket lehetne bevezetni, az alacsony képzettségű személyek körében és régiókon átívelően is. Fokozni lehetne a munkáltatókkal való együttműködést a munkavállalók készségeinek a munkaalapú tanulási programok, valamint a munkáltatók által irányított és finanszírozott munkavállalói képzések elterjedésének előmozdításával való további javítása érdekében.

(35) Lettországban még mindig nagy fokú az egyenlőtlenség, valamint jelentős a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázata is, ami különösen az időseket érinti. A szociális védelemre fordított kiadások a GDP-hez viszonyítva alacsonyak, és a 2022. évi 14,0 %-ról 2023-ban 13,5 %-ra csökkentek, míg a nyugdíjaktól eltérő szociális transzfereknek a jövedelmi egyenlőtlenség csökkentése tekintetében gyakorolt hatása még mindig az egyik legalacsonyabb az EU-ban. Emellett továbbra is kulcsfontosságú kihívást jelent az idősek megfelelő jövedelemtámogatásának biztosítása. Következésképpen a szociális védelmi rendszer nem emeli ki a lakosság jelentős részét a szegénységből vagy a társadalmi kirekesztettségből. Emellett a régiók közötti jelentős társadalmi-gazdasági különbségek a minimális szolgáltatáscsomag bevezetése ellenére is hatást gyakorolnak az önkormányzatok által nyújtott szociális szolgáltatásokra. Végezetül, a demográfiai tendenciák miatt a tartós ápolásra-gondozásra és az otthoni gondozásra fordított közkiadások mértéke továbbra sem megfelelő.

(36) A lakosság rossz egészségi állapota elsősorban az egészségügyi közkiadások alacsony szintjére és az egészségtelen életmódra vezethető vissza. Lettországban az államilag finanszírozott egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést korlátozza az állami juttatási csomag korlátozott hatóköre, amely az igénybe vevő általi közvetlen fizetések magas szintjét eredményezi. Ennek anyagi terhe aránytalanul sújtja az alacsony jövedelmű háztartásokat. Ezért Lettországban az egyik legmagasabb az egészségügyi ellátással kapcsolatos, önbevallás alapján mért kielégítetlen szükségletek aránya. Emellett Lettország egészségügyi munkaerőhiánnyal is küzd, különösen az ápolók esetében, ami még inkább veszélyezteti az egészségügyi szolgáltatások biztosítását. A kormány törvénytervezetet terjesztett elő az egészségügyi ellátás finanszírozásának megreformálására; a javaslat azonban nem kötelezi el magát az ágazat GDP-hez viszonyított arányának növelése mellett.

(37) A minőségi megfizethető lakhatás hiánya főként a lakásberuházások alacsony szintje miatt áll fenn. A lakáshiány aláássa a munkavállalói mobilitást és a társadalmi befogadást. Emellett a meglévő lakásállomány rossz minőségű, különösen az energiahatékonyság tekintetében, ami a növekvő energiaköltségek miatt pénzügyi nyomást gyakorol a háztartásokra.

(38) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács 2025-ben azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik keretében – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2025. évi ajánlás végrehajtása érdekében. Lettország esetében a 2., 3., 4. és 5. ajánlás a 2025. évi ajánlásban meghatározott, a versenyképességre vonatkozó első euroövezeti ajánlás végrehajtásához, a 4. és 5. ajánlás a rezilienciáról szóló második euroövezeti ajánlás végrehajtásához, az 1. ajánlás pedig a makrogazdasági és pénzügyi stabilitásra vonatkozó harmadik euroövezeti ajánlás végrehajtásához járul hozzá,

AJÁNLJA, hogy Lettország 2025-ben és 2026-ban hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Az Európai Tanács 2025. március 6-i következtetéseivel összhangban – az adósságfenntarthatóság biztosítása mellett – összességében növelje a védelmi és biztonsági kiadásokat és fokozza az általános védelmi készültséget. Igazodjon a Tanács által a nettó kiadásokra vonatkozóan 2025. január 21-én ajánlott maximális növekedési rátákhoz, egyúttal éljen a nemzeti mentesítési rendelkezés alapján a védelmi kiadások növelése érdekében biztosított engedménnyel. Tegye alkalmassá az államháztartást a növekvő strukturális kiadási igények kielégítésére, többek között a védelem, az egészségügy és a szociális védelem terén, például az adózásnak a növekedést kímélő forrásokra való kiterjesztésével, az informális vagy be nem jelentett tevékenységek formális gazdaságba való áthelyezésével, valamint a kiadásoknak a közkiadások felülvizsgálata alapján meghatározott kiemelt területekre történő átirányításával.

2. Tekintettel az (EU) 2021/241 rendelet szerinti reformok és beruházások időszerű végrehajtására alkalmazandó határidőkre, gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok (ERFA, IÁA, ESZA+, KA) végrehajtását, adott esetben építve a félidős felülvizsgálat által kínált lehetőségekre. A versenyképesség javítása érdekében optimálisan vegye igénybe az uniós eszközöket, többek között az InvestEU program és a Stratégiai Technológiák Európai Platformja által biztosított lehetőségeket.

3. Egyszerűsítse a szabályozást, javítsa a szabályozási eszközöket, és csökkentse a vállalatok adminisztratív terheit. Javítsa a kis- és középvállalkozások finanszírozási eszközökhöz való hozzáférését, többek között a pénzügyi piacokon folyó verseny ösztönzésével, valamint az állami hitelezési és garanciarendszerek előmozdításával a stratégiai fontosságú beruházások megkönnyítése érdekében, különösen a zöld átállás, az innovációk bővítése és kereskedelmi hasznosítása, valamint a regionális fejlesztés területén. Segítse elő a kutatásba és az innovációba történő magánberuházásokat, többek között a felsőoktatási rendszer további reformjai révén, a vállalkozások és a tudományos élet közötti együttműködés megerősítése érdekében.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget és fokozza az energiabiztonságot a megújuló energia, különösen a szél- és napenergia elterjedésének felgyorsítása révén. Javítsa az engedélyezési eljárásokat és a villamosenergia-hálózati csatlakozási sorok kezelését, valamint mozdítsa elő az energiatárolást, a keresletoldali választ és a piaci alapú rugalmassági megoldásokat. Csökkentse a primerenergia-fogyasztást és a végsőenergia-fogyasztást, valamint a szén-dioxid-intenzitást az energiahatékonysági intézkedések megerősítése révén – különösen az építőiparban –, valamint a további villamosítás előmozdításával. Gyorsítsa fel a közlekedés, különösen a közúti közlekedés dekarbonizációját az elektromos járművek elterjedésének, a megújuló közlekedési célú üzemanyagok előállításának és forgalmazásának, valamint az elektromos töltőinfrastruktúra bővítésének előmozdítása révén. Javítsa az erőforrás-hatékonyságot és mozdítsa elő a körforgásos gazdaságra való átállást ökoinnováció és fenntartható erőforrás-gazdálkodási gyakorlatok révén.

5. Kezelje a munkaerő- és szakemberhiányt, különösen a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (TTMM) terén, valamint a zöld átálláshoz, a kutatáshoz és a digitalizációhoz szükséges egyéb szakterületeken, továbbá a szociális és az egészségügyi ágazatban, többek között célzott tovább- és átképzés, valamint jobb munkafeltételek révén. Az egyenlőtlenségek csökkentése érdekében erősítse meg a szociális védelmet, többek között azáltal, hogy javítja az öregségi nyugdíjak megfelelőségét és a minőségi szociális szolgáltatásokhoz – különösen az otthoni gondozáshoz – való hozzáférést, egyúttal megőrizve a költségvetési fenntarthatóságot. Az egészségügyi eredmények javítása érdekében javítsa az egészségügyi rendszer megfelelőségét és hozzáférhetőségét, többek között további emberi és pénzügyi erőforrások biztosításával, a törvény által előírt ellátási csomag bővítésével és az igénybe vevő általi közvetlen fizetések csökkentésével. Javítsa a szociális és megfizethető, energiahatékony lakások rendelkezésre állását és minőségét, többek között felújítások révén.

Kelt Brüsszelben, 2025. július 8-án.

a Tanács részéről

az elnök

S. LOSE